

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: L 4, 16 – 21

Text: Mt 18, 23 – 35 *S královstvím nebeským je to tak, jako když se jeden král rozhodl vyžádat účty od svých služebníků. Když začal účtovat, přivedli mu jednoho, který byl dlužen mnoho tisíc hřiven. Protože mu je nemohl vrátit, rozkázal ho pán prodat i s ženou a dětmi a se vším, co měl, a nabradit ztrátu. Tu mu ten služebník padl k nohám a na kolenou prosil: 'Měj se mnou strpení a všechno ti vrátím!' Pán se ustrnul na oním služebníkem, propustil ho a dluh mu odpustil. Sotva však ten služebník vyšel, potkal jednoho ze svých spoluslužebníků, který mu byl dlužen sto denárů; chytil ho za krk a keřčel: 'Zaplat' mi, co jsi dlužen!' Jeho spoluslužebník mu padl k nohám a prosil ho: 'Měj se mnou strpení, a zaplatím ti to!' On však nechtěl, ale šel a dal ho do vězení, dokud nezaplatí dluh. Když jeho spoluslužebníci viděli, co se přihodilo, velice se zarmoutili; šli a oznámili svému pánu všechno, co se stalo. Tu ho pán zavolal a řekl mu: 'Služebníku zlý, celý tvůj dluh jsem ti odpustil, když jsi mě prosil; neměl ses také ty smilovat nad svým spoluslužebníkem, jako jsem se já smiloval nad tebou?' A rozhněval se jeho pán a dal ho do vězení, dokud nezaplatí celý dluh. – Tak bude jednat s vámi můj nebeský Otec, jestliže ze srdce neodpustíte každý svému bratru.*

Milí přátelé, to jako myslí Ježíš vážně? Poslechněte si to ještě jednou: „A rozhněval se jeho pán a dal ho do vězení, dokud nezaplatí celý dluh. Tak bude jednat s vámi můj nebeský Otec, jestliže ze srdce neodpustíte každý svému bratru.“ Takto že bude jednat s námi ten milující, laskavý, slitovný a odpouštějící nebeský Otec? Že uvrhne do vězení každého, kdo ze srdce neodpustí svému bratru?

Tak mě napadá: Už jsem odpustil ze srdce všem svým bližním, kteří se proti mně nějak provinili? Nemám ještě někoho, komu dlužím odpuštění? To musím skutečně všem všechno odpustit? Není on ten Ježíš náhodou nějaký radikál? No, ale nebudeme se plašit předčasně. Oni to teologové jistě nějak vymyslí, aby se to Ježíšovo slovo nemuselo brát tak přísně. Je to přece jen vysloveno v jiné době a v jiném kontextu, v Česku už krále nemáme a hřivnami se platí jen na Ukrajině, takže nás se to vlastně netýká. Doufejme, že nás teologické eskamotérství z toho vyseká i v tomto případě.

Bratři a sestry, omluvte můj úvodní sarkasmus, ale nemůžu si pomoci. Ať to čtu, jak to čtu, Ježíšova slova nedokážu interpretovat jinak, než jak je on sám říká: „I rozhněval se jeho pán a dal ho do vězení, dokud nezaplatí celý dluh. Tak bude jednat s vámi můj nebeský Otec, jestliže ze srdce neodpustíte každý svému bratru.“

Není pochyb. Tak jak jednal král v podobenství, tak bude jednat sám Hospodin. Bůh není automat na odpuštění. On nás může omilostnit, ale může nás také poslat za mříže. I takovou tvář Boha nám Ježíš ukazuje. Přitom je to stále tentýž Bůh. Ježíš nemůže mít na mysli jiného nebeského Otce, než toho, „kterýž odpouští tobě všechny nepravosti, kterýž uzdravuje všechny nemoci tvé, kterýž vysvobozuje od zahynutí život tvůj, kterýž tě korunuje milosrdenstvím a mnohým slitováním“ jak vyznává žalmista ve 103 žalmu. Tak vezme, že tento Bůh rovněž zavírá do vězení ty, kteří ze srdce neodpustí svému bratru.

A už slyším, jak humanističtí aktivisté vykřikují – „To je ale krutý Bůh, který zavírá lidi do vězení. Kde je ta jeho láska k člověku, kde je ten milosrdný soucit a slitování?“

Krutý Bůh? Jakoby snad v úvodu toho podobenství nebylo jasně řečeno, že král, představující Boha, jako první odpustil služebníkovi deset tisíc hřiven – pro představu, podle přepočtu by se dnes jednalo doslova o celý státní dluh České republiky, který činí k dnešnímu dni 3044 miliard korun. V Ježíšově podobenství se tím tedy myslí takový dluh, který žádný jedinec není schopen za svůj život splatit. A tento astronomický dluh král služebníkovi odpouští.

Takže, aby bylo jasno, za tento dluh Bůh nikoho do vězení neposílá. Naopak nás jej zbavuje. A za co tedy Bůh posílá do vězení? Možná vás to překvapí, ale za pouhých sto denárů. Tedy za částku, kterou jeden člověk vydělal během čtyř měsíců. Což také není málo, ale ve srovnání se státním dluhem je to celkem zanedbatelná částka. Jenže těch sto denárů, za které král posílá služebníka do vězení nejsou peníze, které by služebník dlužil svému králi, ale které někdo dlužil tomu služebníkovi,

ale on nebyl schopen mu ten dluh odpustit. Čili podobenství říká, že ono vězení nás čeká ne za nějaký námi nezaplacený dluh, ale za dluh námi neodpuštěný čili za peníze, na které máme jako věřitelé plné právo, ale nejsme ochotni se tohoto práva vzdát ve prospěch bližního.

Že je to nespravedlivé? Je to nespravedlivé! Vždyť věřitel přece má na své peníze nezadatelné právo. To by však nesmělo podobenství začínat popisem obrovského smazání toho astronomického dluhu, který svému služebníkovu odpustil sám král. Ten miliardový dluh nám samotným smazaný hned na počátku je tak velký, aby už každý jiný dluh, který někdo dluží nám byl vždycky menší a tím pádem rovněž odpustitelný.

Možná se divíte, kde vznikl na počátku tak velký dluh, který nám Bůh odpustil. Ta odpověď je vsutku prostá až banální. Ten dluh je proto tak nevyčísitelný, protože tím dluhem je celý náš vlastní život. Dlužíme totiž Bohu sami sebe, resp. žijeme celý život na dluh, protože jsme si život nekoupili, nezasloužili, nevydělalí, ale dostali jsme ho darem z pouhé milosti. Bůh nám skrze naše rodiče daroval život, a my jsme to nemohli nijak ovlivnit. A tak den po dni svůj život Bohu jen splácíme, ale stejně ho nikdy nesplatíme.

Z toho plyne, že Bůh od nás očekává, že budeme také my přát lidem život a vše to, co Bůh dopřává nám. Bůh je svrchovaný a ve svém jednání absolutně svobodný. A tuto svobodu chce dopřát i lidem. Co Bůh přeje nám, chce, abychom zase my přáli druhým. Vždyť jsme stvořeni k Božímu obrazu, tedy abychom Boží jednání ve svém životě zrcadlili. Toto zrcadlení je vyjádřeno i v modlitbě Pána Ježíše: Odpusť nám naše viny a zároveň i my odpouštíme našim viníkům. Toto své odpuštění bližním vyhlášíme pokaždé, když se modlíme modlitbu Páně.

Odpustit druhému znamená osvobodit jej od naší zloby, nenávisti, závisti, touhy po pomstě, po odplatě atd. To neznámá, že nic z toho necítíme, nebo že netoužíme po odplatě. Ale jde právě o to, ovládnout se, nenechat zlobu námi cloumat, nenechat nad sebou vládnout hřích, nenechat se jím ovládnout a spoutat, ale uchovat si svobodu jednání. Jde o zachování svobody mé i mého bližního a o snahu nezavírat nikomu dveře k naději a ke svobodné budoucnosti. Nezavírat nikoho ani sebe do vězení nekomunikace, strachu a zloby. Vždyť ti, kteří tuto svobodu nepřejí druhým, sami o ni přicházejí. Ten, kdo neodpouští a neomilostňuje, sám se do vězení dostává.

Takže zbývá poslední otázka, co je tím vězením? V podobenství není řeč nějakém věčném zahynutí v pekle ani o skřípění zubů v pekelných plamenech. Je tu řeč o žaláři, do níž se dostane člověk, když se užírá závistí, nenávistí, zlobou, neodpuštěním či pomstou. To všechno už samo o sobě znamená ztrátu lidské svobody. Je to vězení, z něhož neumíme uniknout a najít cestu ven. Jen se stále víc zamotáváme v labyrintu slepých uliček a ztrácíme naději. V té chvíli nás napadne: Kéž by se tu objevil někdo, kdo by vyhlásil zajatcům propuštění a slepým navrácení zraku, kdo by propustil zdeptané na svobodu, kdo by vyhlásil léto milosti Hospodinovy, a tak přinesl chudým radostnou zvěst. Kéž by se dnes splnilo toto slovo Písma, které jste právě slyšeli.

Přímluvná modlitba: *Pane, nikdo a nic na tomto světě nedovede rozplést předivo vztahů, komu co kdo za co dluží a kdo je čím vinen. Jen síla odpuštění a milosti dovede rozetnout tento gordický uzel. Prosíme tě, aby tvoje milost přemáhala naši nesmiřitelnost a neodpuštění. Pane, ty nepřicházíš jako soudce, ale jako spasitel. Prosíme za země, státy a vlády, za rodiny, domácnosti i jednotlivce, kteří zabředli do sporů, křivd a nespravedlností, z nichž nevidí východisko. Prosíme za ty, kteří upadli do dluhů a které dostihla exekuce. Prosíme tě, Pane, za ty, kteří hledají svou vinu vždy u sebe a trápí se tím, ale prosíme i za ty, kteří vždy obviňují jen ty okolo sebe. Modlíme se za ty, kterým druzí nedovedou odpustit. Prosíme za ty, kteří si stále pamatují, co jim kdo udělal zlého. Osvobod' je z pocitů ukřivdění. Pane, dej sílu a odvahu těm, kteří nedovedou prosit za odpuštění. Pane, pomoz těm, kteří nedovedou odpustit ani sami sobě. Pane náš, Ježíši Kriste, chceme umět modlit se upřímně onu modlitbu, kterou nás stále učíš:*

Otče náš, kterýž jsi v nebesích, posvěť se jméno Tvé. Přijď království Tvé. Buď vůle Tvá jako v nebi tak i na zemi. Chléb náš vezdejší dej nám dnes. A odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim viníkům. A neuved' nás v pokušení, ale zbav nás od zlého, neboť Tvé je království i moc i sláva na věky.